

Formanden: Ønskes der udvalgsbehandling? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, går lovforslaget direkte til anden behandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om optagelse af statslån i udlandet.

(Lovforslaget (nr. 177) findes i tillæg A. sp. 3501, fremsættelsen i tidenden sp. 3322).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Lysholt Hansen: Der er kun gået knap et år, siden vi behandlede et tilsvarende lovforslag fra finansministeren om bemyndigelse til at optage udenlandske lån for 500 mill. kr. Når man sammenligner ministerens bemærkninger, såvel i de to fremsættelses-taler som i bemærkningerne til sidste års og indeværende års lovforslag, finder man, at de til forveksling ligner hinanden. Begrundelserne for lovforslaget i år svarer ganske nøje til sidste års begrundelser, og ordene er også de samme, med ganske enkelte undtagelser.

De ord, der er udeladt i bemærkningerne, er imidlertid så væsentlige, at de efter min opfattelse burde have givet ministeren anledning til at forklare tinget, hvorfor de oplysninger, der blev givet sidste år, har vist sig ikke at holde stik.

Ministeren oplyste sidste år i bemærkningerne til lovforslaget, at regeringen regnede med, at den ramme for optagelse af udenlandske lån, der da blev givet på 500 mill. kr., påregnedes at ville dække behovet for de kommende 3-5 år. Det er dog en helt afgørende ændring, når man mindre end et år efter kan konstatere, at rammen nu ønskes udvidet med yderligere 500 mill. kr. Dertil kommer så, at ministeren i år, vel klog af skade, undlader at sige noget om, hvor længe den nye ramme tænkes at skulle holde.

Når ministeren ikke selv har fundet anledning til at sige noget om årsagerne til denne udvikling, så må vi jo selv gøre os vore overvejelser, og min konklusion er, at regeringen allerede nu har måttet erkende, at et af de væsentligste mål for dens økonomiske politik, som den satte sig ved sin

tiltræden, ikke har kunnet nås, nemlig at opnå en reel forbedring af betalingsbalancen med udlandet.

Vi har netop fået oplyst, at den forbedring af handelsbalancen, som regeringen havde regnet med at nå i 1968, i stedet blev til en forøgelse af underskuddet i forhold til 1967. Jeg har nok set, at økonomiministeren har søgt at bortforklare dette forhold med nogle udtalelser om, at importen har været særlig stor i december måned, men her hjælper sådan nogle forklaringer ikke. Jeg regner med, at der har været behov for de varer, erhvervene har købt hjem, og derfor er og bliver handelsunderskuddet og forøgelsen af det en realitet, og det er en realitet, som vil sætte sine spor også på betalingsbalancen.

Med hensyn til betalingsbalancen har regeringen og dens fortalere været meget begejstrede i deres omtale af det resultat, man har nået ved at få betalingsbalanceunderskuddet i 1968 nedbragt med knap 1/2 milliard kr. Her var virkelig et resultat af regeringens økonomiske politik, som det bliver fremhævet både tidlig og silde. Ja men er der nu nået et sådant resultat? Når man læser bemærkningerne til dette lovforslag igennem, konstaterer man nemlig, at den offentlige låntagning i udlandet i 1968 er steget med knap 1/2 milliard kr. i forhold til 1967, dvs. at hele forbedringen i betalingsbalancen er dækket ind ved forøget optagelse af udenlandske lån, hvorfor den altså ikke er et resultat af regeringens økonomiske politik med besparelser og øgede skatter og øget arbejdsløshed. Det er tværtimod ubehageligheder, som befolkningen har måttet døje ved siden af, uden at de tilsigtede mål: forbedring af handelsbalance og betalingsbalance, er blevet følgen.

Er det ikke sådan, at staten ønsker at åbne vej for optagelse af yderligere udenlandske lån for fortsat i 1969 at kunne finansiere det løbende betalingsbalanceunderskud, og at modstykket er, at regeringen vil blive nødt til at trække på de valutareserver, der heller ikke er blevet forøget i 1968, hvis man ikke kan optage de udenlandske lån? Er det ikke rigtigt at konstatere, at den styrkelse af vore valuta-reserver, som sidste års bemyndigelseslov var begrundet med, simpelt hen ikke er

[Lysholt Hansen.]

blevet til noget, og at udsigterne for en forbedring af betalingsbalanceunderskuddet for 1969 er meget små? Jeg beder ministeren besvare spørgsmålene, fordi svaret vil give os et indtryk af, hvor meget der egentlig er blevet tilbage af resultater af regeringens politik.

Jeg vil gerne sige, at jeg ikke har sagt disse ting for at gå imod det fremsatte lovforslag, men alene for at skabe klarhed. Vi er nemlig tilhængere af, at den udenlandske låntagning fortsættes, ja, vi er endda ikke sikre på, at det foreslåede er [nok, hvis der ellers viser sig mulighed for at optage flere udenlandske lån. Vi er tilhængere af disse lån, hvis de vel at mærke anvendes til finansiering af den strukturændring, der sker og stadig må ske i dansk erhvervsliv og i det danske samfund med henblik på bevarelsen af vor konkurrenceevne og genskabelsen af den fulde beskæftigelse.

På baggrund af stigningen i arbejdsløsheden i 1968 og den afvandring fra landbruget, som vil fortsætte, hvis landbrugets problemer skal løses, er det for os at se tvingende nødvendigt, at dansk industri og dansk erhverv, der kan skabe nye arbejdspladser, udbygges i det hurtigst mulige tempo. Vi kan fortsat ikke acceptere, at arbejdsløsheden bruges som middel i den økonomiske politik. Der må føres en fuldbeskæftigelsespolitik, og det kræver kapital til investeringer i erhvervslivet, men også i den offentlige sektor, da vi hverken med hensyn til trafik, undervisning, forskning eller andre offentlige områder tåler nogen stagnation. Vi har ganske vist i Danmark gennem en årrække haft en pæn opsparring, der vel andrager ca. 30 pct. af nationalproduktet, men det er blot ikke nok til at løse de kapitalkrævende opgaver, vi står over for, i tilstrækkelig hastigt tempo. Derfor anser vi det for rigtigt, at der optages udenlandske lån til løsning af nogle af disse opgaver.

For socialdemokratiet er dette ikke noget nyt standpunkt; det var således et vigtigt led i det 13 punkts program for fremme af beskæftigelse og erhvervs politik, som vi fremlagde i efteråret 1967, men som dengang blev mødt med megen kølighed af de nuværende regeringspartier. Jeg betragter lov-

forslaget her som accept af endnu et af de forslag, vort 13 punkts program indeholdt, og jeg håber, at regeringen følger efter på andre punkter, når den selv engang erkender, at det er mislykkedes for den at skabe en alternativ økonomisk politik til den, den socialdemokratiske regering førte. Stigningen i handelsbalanceunderskuddet i 1968 har jo vist, at regeringens forsøg på at løse dansk erhvervslivs strukturproblemer gennem en kortsigtet økonomisk politik er mislykkedes. Disse strukturproblemer skal løses, og derfor er vi villige over for lovforslaget, når vi ellers i finansudvalget får uddybet, til hvilke formål de udenlandske lån skal anvendes. Men jeg vil gerne til slut understrege, at disse strukturproblemer i erhvervslivet kun kan løses, hvis der føres fuldbeskæftigelsespolitik i dette land, og det håber jeg regeringen vil gøre.

Jørgen Jensen: Med det lovforslag, som finansministeren har fremsat, får han bemyndigelse til at optage lån i udlandet til et beløb af i alt 500 mill. kr. Jeg vil gerne understrege, at der er fast praksis for, at en finansminister, uanset hvilket parti eller hvilken regering han tilhører, har en rimelig vid ramme for, når forholdene tilsiger det, at kunne optage udenlandske lån. For tiden reterer der kun en sådan mulighed for godt 200 mill. kr., og vi ved, at ca. 50 mill. kr. heraf i indeværende år vil blive brugt til hjemtagelse af et lån i Sverige til betaling af store leverancer, vi har fået derovrefra. Det er allerede derfor naturligt, at finansministerens bemyndigelse udvides, og jeg synes selv, at det er rimeligt at udvide til de nævnte 500 mill. kr.

I øvrigt kan jeg være enig med finansministeren i den vurdering, han har givet i bemærkningerne til lovforslaget vedrørende den stedfindende erhvervsmæssige struktur-omlægning, den der i disse år finder sted, og som går i retning af en stigende industrialisering. Jeg er også enig med finansministeren i, at der herudaf udspringer et voksende investeringsbehov, og i nødvendigheden af, at der i denne forbindelse sikres en tilpas god valutaalividitet.

På det konservative folkepartis vegne kan jeg derfor absolut give tilslutning til gennemførelse af lovforslaget.

Foged: Da mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Damsgaard, er optaget af arbejdet i finansudvalget, skal jeg på hans vegne anbefale lovforslaget til velvillig behandling.

Et lovforslag, hvorefter vi kan optage for 500 mill. kr. udenlandske lån, er sådan set ikke nogen ny foreteelse. Man skulle næsten efter det ærede medlem hr. Lysholt Hansens ordvalg tro, at denne regering hermed betrødte en vej, som den tidligere regering ikke havde været så ivrig efter at slå ind på, og så er sagen dog den, at en del af de penge, der kommer hjem ved disse lån, netop skal bruges til at betale afdrag og renter på allerede optagne lån.

Det er der ikke noget usædvanligt i i en situation, hvor såvel det offentlige som erhvervslivet er ude i en ekspansion, som er ganske usædvanlig, og jeg finder derfor, at de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, og ministerens fremsættelsestale er ganske relevante i forhold til problemstillingen i øjeblikket.

Når man ser i bemærkningerne, at der for 1969 til afdrag og forrentning af statens og anden offentlig udenlandsk gæld skal bruges 523 mill. kr., og at disse udgifter omkring 1973 endda er steget til 753 mill. kr., så kan man nok forstå, at produktionslivet i øjeblikket investerer mere, end produktionen sådan set giver grundlag for, men at det er nødvendigt af hensyn til det hastigt voksende samfund.

De faste bruttoinvesteringer, oplyses det, er ganske vist steget med 60 pct. fra 1960 til 1967, og videre oplyses, at den indenlandske opsparring også er steget. Men til trods for det er der ikke tilstrækkelig mulighed for at dække den investeringsfremgang, som man ønsker. Der er opstået et behov for nye lån, og Danmark må naturligvis i lighed med andre lande følge dette behov op, for at udviklingen her kan ske i samme tempo.

Vi kan derfor fra venstres side give tilslutning til ministerens lovforslag.

Grethe Philip: Det radikale venstre har gennem årene medvirket til lovforslag vedrørende optagelse af statslån i udlandet ud fra den tankegang, at disse lån muliggjorde en værdifuld udbygning af vort faste kapitalapparat og en strukturel omlægning, der var medvirkende til en øget økonomisk vækst. Det er således stadig blevet under-

streget, at vi lagde stor vægt på, at statslånet gik til øgede investeringer og ikke blev spist op i et øget forbrug.

Vi må regne med, at der også i de kommende år vil være behov for optagelse af lån i udlandet, bl. a. i forbindelse med den stadig for sig gående industrialisering. Da det vil være ønskeligt, at en væsentlig del af denne låntagning sker gennem lange lån, der bl. a. giver betydelig større ro omkring hele vor økonomi — f. eks. ved pludseligt indtrædende valutaspækulationer, som vi jo har været vidne til i stort format igennem de sidste år — kan det radikale venstre tilslutte sig lovforslaget om bemyndigelse til optagelse af nye lån.

Jeg vil dog gerne pointere, at det er afgørende for vor tilslutning, at vi har tillid til, at regeringen vil fortsætte sine bestræbelser for at formindske underskuddet på vare- og tjenestebalancen og dermed at sikre en rolig økonomisk udvikling.

Aksel Larsen: Det er så sandt, som det er sagt bl. a. af hr. Foged, at det er ikke noget nyt med lovforslag om bemyndigelse til regeringen til optagelse af statslån i udlandet. Dem har vi haft en del af. Det er anden gang, vi har det under denne regering, og vi har haft en hel del af dem under den foregående regering.

Hvis jeg ikke husker meget fejl, var det ganske vist sådan, at i de senere år under den foregående regering, når det drejede sig om optagelse af statslån i udlandet, så var der ikke sådan nogen udpræget velvilje til stede fra de nuværende regeringspartiers side. Og det var vist også sådan, at når man dengang påpegede, at Danmark havde en ganske god valutareserve, så blev der bidsk gjort opmærksom på, at det var ingen kunst, når man havde klaret valutareserven ved at optage lån i udlandet. Nå, men sådan er der jo så meget. Vi står altså igen over for et af disse tilfælde, hvis min hukommelse ikke narrer mig, hvor den nuværende regering og de nuværende regeringspartier i nogen grad har ændret synspunkter fra dengang de var opposition. Det skal de selvfølgelig have lov til. Jeg kunne ønske, at det var et system, så de på alle områder nu nærmest gjorde det modsatte af, hvad de var talsmænd for dengang de var i opposition; men det skal man naturligvis heller ikke forvente.

[Aksel Larsen.]

Ja, dette var noget, som skulle siges. Vor ordfører er fraværende, og jeg skal remplacere ham. I øvrigt kan jeg sige, at jeg finder det fornuftigt under de givne omstændigheder, at man søger at stabilisere landets valutastilling ved i det omfang, det kan gøres på forsvarlig måde og på rimelige vilkår, at optage et statslån, som her er foreslået, så lovforslaget vil ikke møde modstand fra vor side.

Sigsgaard: Det er jo rigtigt, som det er sagt af et par ordførere her, at på visse punkter er de to regeringers økonomiske politik måske ikke så forfærdelig forskellig. Jeg ved ikke, om der er grund til at være så overrasket endda over det.

Det siges i bemærkningerne til lovforslaget, at der har været en stigning i investeringerne igennem de seneste år, også set i forhold til nationalproduktet, og det er også helt nødvendigt, såfremt vi skal have gennemført de strukturændringer inden for erhvervslivet, som allerede er omtalt her i dag, et område, hvor vi jo desværre er ret langt bag efter andre europæiske lande.

Det siges også, at opsparingen har været stigende, men det indrømmes dog, at stigningen her har været mindre end svarende til stigningen for investeringernes vedkommende. Man understreger altså indirekte her, at den private opsparing er utilstrækkelig, og det tror jeg man burde drage visse konsekvenser af; det bliver man nødt til før eller siden.

Når det er sagt, kan jeg sige, at også vi er velvilligt indstillet over for lovforslaget.

Finansministeren (Poul Møller): Jeg er igen i den lykkelige situation at kunne konstatere bred tilslutning til regeringens lovforslag i hvert fald, om ikke til dens politik, men forslagene er jo sammenlagt dens politik, så derfor er jeg et meget lykkeligt menneske i denne stund.

Hr. Lysholt Hansen kunne ikke helt undlade at lade nogle ærter falde ind imellem, og jeg vil gerne gøre nogle få bemærkninger i den anledning. Nu er det jo ikke således, at vi har opbrugt lånebemyndigelsen fra i fjor — som det fremgår af bemærkningerne er der 207 mill. kr. tilbage — men vi skal for det første fremsætte lovforslaget her i tinget

inden den 15. marts, og for det andet er det jo rart, hvis vi får gode lånetilbud, at vi så kan udnytte dem og ikke først skal igennem en længere udvalgsbehandling for at få skaffet den fornødne bemyndigelse til at kunne optage lånene. Den samlede bemyndigelse bliver altså, hvis lovforslaget vedtages, 707 mill. kr.

Der er stillet spørgsmålet, hvorfor dette er nødvendigt. Så længe vi har et betalingsbalanceunderskud — og det kan vi jo ikke bestride vi har; vi kan så diskutere, om det er faldet, og det mener jeg det vil vise sig det er, når vi får en endelig opgørelse — skal det jo betales på en eller anden vis. Vi kan betale det, enten ved at private styrker valutabalancen ved at optage lån i udlandet eller få langvarige kreditter, ved at staten optager lån i udlandet, eller ved at vi bruger af vor valutareserve. Og vi ved, at i 1968 skete der en mærkbar ændring i renteforskellene imellem de europæiske lande. Den højere rente, Danmark i mange år havde som sin prydsid, om jeg så må sige — men som til gengæld havde en meget trist revers indadtil i det danske samfund — førte til, at det var økonomisk fornuftigt for udenlandske kreditorer at lade penge blive stående i Danmark, og vi oplevede derfor et stigende betalingsbalanceunderskud i en årrække, uden at valuta-beholdningerne gav efter. Med den forskel, der nu er i renteniveauerne mellem de europæiske lande, er det mindre attraktivt at lade penge blive stående i Danmark, hvortil kommer, at visse betydelige lande, som vi har stor samhandel med, i løbet af 1968 direkte har gennemført nogle kapitalrestriktioner, som også har gjort det vanskeligere for os at få kredit i udlandet. Derfor må vi, i det omfang denne private kredittilbøjelighed ophører og aftager, naturligvis på anden måde finde ud af, hvordan vi vil dække vort betalingsbalanceunderskud, så længe det findes, enten igennem et forbrug af vore valutareserver eller igennem optagelse af udenlandske lån.

Vi har valgt — som jeg forstår alle partier ønsker — i denne situation i stedet for at bruge vor valutareserve, til den nærmer sig et kritisabelt nulpunkt, at styrke den ved at optage udenlandske lån.

Om handelsbalancen gjorde hr. Lysholt Hansen nogle bemærkninger. Underskuddet

[Finansministeren.]

har ikke udviklet sig til et overskud i løbet af 1968, som vi på et vist tidspunkt havde håbet, men vi kan til gengæld sige, at underskuddet for 1968 er jo ikke — og den stigende import er jo ikke, hvis jeg må nøjes med at tale om importsiden — andet end det, som kunne ventes som følge af prisstigningerne i kronenedskæringens kølvand.

Jeg vil gerne føje til, at i december fik vi en abnormt stor import, og jeg tror, hverken hr. Lysholt Hansen eller vi andre har grund til at forvente, at det skal danne normen for vore importtal. Vi kan måske her se den første følge af det skattefrie år, 1969. Køb af lagre og af maskiner — og maskinimporten steg kolossalt fra november til december — giver ingen afskrivningsmuligheder i 1969; varerne skulle ligge på lager, og maskinerne skulle købes ind og hjemtages inden udgangen af 1968, for at de kunne have en afskrivningsmæssig interesse, medmindre man kunne vente til begyndelsen af 1970 med indkøb af disse ting. Jeg nævner det blot, fordi det var ganske interessant, hvis vi her så, hvordan et skattefrit år virker på erhvervslivets dispositioner, i første omgang altså på en negativ maner, men forhåbentlig betyder det, at man så har fået lagre, man kan tære lidt på i 1969.

Jeg skal ikke gøre flere bemærkninger ved denne lejlighed, men endnu en gang takke de ærede ordførere for tilslutningen til lovforslaget.

Økonomiministeren (Nyboe Andersen):

Hr. Lysholt Hansen mente, at jeg havde søgt at bortforklare handelsbalancens stilling. Det har jeg ikke, men da det meget store importtal for december måned kom, søgte man ganske naturligt efter en forklaring på, hvorfor importen i en enkelt måned springer så exceptionelt i vejret, og jeg vil gerne foruden det, som finansministeren har nævnt, sige, at den eksportafgift, som Tyskland indførte i forbindelse med valutakrisen i november, trådte i kraft juleaften, og den har betydet, at man har fremmet eksporten fra Tyskland — fra et dansk synspunkt altså importen fra Tyskland — stærkt for at undgå at komme ind under denne afgift. Det er en medvirkende forklaring. Og det moment kommer i hvert fald ikke igen i den nærmest kommende tid.

Om handelsbalancens udvikling i almindelighed i det forløbne år må vi jo, desværre kun, sige, at devalueringen i november 1967 ikke har virket så gunstigt på vor handelsbalanceudvikling; som man måske kunne have troet at den ville gøre. Den har over en bred front fordyret vor import med omkring 7 pct., men den har ikke virket så stimulerende på eksportsiden, som man kunne have håbet; den har selvfølgelig gjort sit til at forbedre vor industrieksport — prismæssigt ikke så forfærdelig meget, men mængdemæssigt har devalueringen sikkert virket — men den har slet ikke virket på den trods alt endnu store del af eksporten, som består af landbrugsvarer.

Hvad endelig betalingsbalancen som helhed angår, må selvfølgelig det store decembertal for importen påvirke vort skøn over, hvordan den samlede betalingsbalance for 1968 vil blive. Vi må nu regne med, at betalingsbalancen for hele året 1968 vil vise en forbedring på, skal vi sige en 300 mill. kr., hvor vi havde regnet med 500 mill. kr., indtil dette ekstraordinære tal for december måned kom. Den omstændighed, at den forbedring er blevet mindre, end vi vel alle havde håbet, kan imidlertid ikke være en begrundelse for, at man bare kunne have ført en politik, der havde ladet stå til og været meget ekspansiv finanspolitisk osv., for det havde i hvert fald betydet, at betalingsbalancens forbedring var blevet endnu mindre.

Lysholt Hansen: Jeg vil gerne have lov at sige først til hr. Foged, at jeg synes, jeg understregede meget stærkt, at vi var ikke engang sikre på, at den bemyndigelse, der bliver givet her, var stor nok. Vi har i vor regeringstid sandelig selv ønsket, og vi har — i den udstrækning, vi kunne få tilslutning til det i folketinget — optaget udenlandske lån. Lad mig minde om, at i 1963 optog vi et lån på 1 milliard kr., men der var jo nogle partier — de sad derovre, og det gør de stadig væk — der dengang var meget imod, at vi skabte mulighed for at få den kapital, der var nødvendig, og som heldigvis andre skaffede os rygdækning for, nødvendig for at omforme dansk erhvervsliv, så der blev givet de beskæftigelsesmuligheder, som der er åbnet adgang til. Det, jeg pegede på, var blot, at i løbet af ét år — uden denne be-

[Lysholt Hansen.]

myndigelse — er det lykkedes denne regering at optage udenlandske lån på lige så meget, som vi havde optaget i lån i de tre foregående år. Jeg bebrejder den det ikke, jeg siger bare, sådan er det, og jeg synes, det er værd at fremhæve på baggrund af, at man altid har været imod det. Jeg synes, det er en rigtig økonomisk politik.

Må jeg have lov at sige til finansministeren, at jeg synes ikke rigtig, jeg fik forklaringen på, hvorfor bemyndigelsen sidste år, som var berammet til at skulle holde 3-5 år, nu ikke engang kunne holde 1 år. Hvori lå fejlbedømmelsen? Det er dog kun 11 måneder siden, at man fejlbedømte så totalt. Det er det, vi må have frem, synes jeg, her i salen. Alle disse forklaringer, som vi nu har fået om, at handelsbalanceunderskuddet er blevet større, og at betalingsbalanceunderskuddet nøjagtigt svarer til de udenlandske lån, vi har optaget, alt det minder mig om Erasmus Montanus' forklaringer; han kunne også forklare alting.

Det, det drejer sig om, er simpelt hen, at vi må konstatere i dag, at de forventninger, regeringen havde stillet til sin økonomiske politik med hensyn til at opnå et mindre handelsbalanceunderskud, en bedre betalingsbalance, er ikke indfriet. Hvorfor så ikke åbent sige, at det gik også galt på det felt?

Økonomiministeren siger: ja men det ville nok være gået værre, hvis vi havde ført socialdemokratisk politik. Nu ved vi i hvert fald, nu har vi fået bevist, at det er gået galt ved at føre borgerlig politik. Vi har nemlig ikke alene ikke nået de resultater, man regnede med at skulle nå, men vi har samtidig, som jeg nævnte, opnået, at folk er gået arbejdsløse i stigende grad. Vi har opnået, at forbruget er sat ned. Det er det, folk har mærket til det.

Man kan, som jeg sagde før, føre en modsat politik — og det er jo grundlaget for at gennemføre et lovforslag som det foreliggende — derved, at man går over på en fuld beskæftigelsespolitik og ikke bruger beskæftigelsen som middel i den økonomiske politik. Det er dette, jeg synes regeringen har gjort i det forløbne år, og derfor så jeg med meget stor glæde, om regeringen nu åbent sagde, at også på disse punkter er det gået galt.

Jeg har hele tiden det ønske, at vi kunne komme til at snakke med hinanden om tingene — det lagde statsministeren op til i sin åbningstale, hvor han var så venlig — men forudsætningen for at tale med hinanden om sådanne ting er, at man erkender, hvordan situationen er, nemlig at det, finansministeren lagde op til, da han sidste år søgte bemyndigelse til at optage udenlandske lån, ikke er lykkedes. Derfor nævner han heller ikke i år noget om, hvor længe denne halve milliard kr. skal strække til. Vi regner med, vi ser ministeren igen til næste år med et lovforslag, og det gør ikke noget, vel at mærke hvis pengene nu bliver anbragt i fornuftige investeringer, der giver arbejdspladser til de mennesker, der afkastes fra landbruget, og dem, der går ledige rundt omkring, fordi regeringen har ført en forkert økonomisk politik.

Grethe Philip: I anledning af hr. Aksel Larsens bemærkninger om regeringspartiernes efter hans opfattelse ændrede holdning til optagelse af statslån vil jeg gerne gentage, hvad jeg allerede sagde i mit første indlæg, at det radikale venstres principielle indstilling til spørgsmålet om optagelse af statslån er ganske uændret, og jeg tror, hr. Aksel Larsen vil få meget svært ved at føre bevis for det modsatte.

Finansministeren (Poul Møller): Jeg må desværre erkende, at jeg er i den situation, at jeg ikke har præsent og ikke har citat af, hvad jeg sagde i fjor, men vil gerne vende tilbage til spørgsmålet ved anden behandling, hvis vi skal have en sådan diskussion som den mellem Erasmus Montanus og Per Degn, som fandt sted hos Ludvig Holberg, når nu det ærede medlem taler om det. Det var vel i og for sig altid diskussioner, hvorom man sagde: ja men har de nogen som helst interesse? Har denne diskussion nogen som helst interesse? Er det ikke i det store og hele spillægteri, når vi dog alligevel alle sammen er enige om det lovforslag, der skal gennemføres?

Må jeg sige med hensyn til beskæftigelsen, at vi har da rigtignok den fordel, at den nu er højere, end da vi overtog regeringen.

Men skulle vi ikke glæde os over, at vi er enige om et lovforslag?

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til finansudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 1 stedfortræder for statsrevisor H. C. Toft.

Valgt blev: *Langkilde.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Det er meddelt mig, at *Karl Max Rasmussen*, der var valgt til stedfortræder i folketingets udvalg til at følge regeringens forhandlinger om Danmarks optagelse i Det europæiske økonomiske Fællesskab, har ønsket at udtræde af udvalget. Som ny stedfortræder har vedkommende gruppe udpeget *Holst*, som herefter er valgt.

Endvidere er det meddelt mig, at *Ove Hansen* ønsker at udtræde af udvalget vedrørende statsrevisorernes betænkning. Til nyt medlem har vedkommende gruppe udpeget *Risgaard Knudsen*, som herefter er valgt.

Efter at *Kjærsgaards* hverv som midlertidigt medlem er ophørt, har vedkommende gruppe udpeget *Burgdorf* til i hans sted at indtræde i udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om tilskud til de offentlige veje. Den pågældende er herefter valgt.

Medlem af folketinget *Kjær Rasmussen* har meddelt mig, at han ønsker til indenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Agter ministeren at ændre kriterierne for værnepligtiges overførsel til civilt statsarbejde for på denne måde at nedsikre antallet af militærnægtere?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 13. februar, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om konkurs m. v. (Konkursordenen).

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om fortrinsret i tilfælde af konkurs m. v.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje. (Ægteskabssager m. v.).

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m. m.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om omnibus- og fragtmandskørsel med motorkøretøjer.

6) *Forhandling om forsvarsministerens redegørelse af 11. februar om planerne for afvikling af en række militære anlæg og arealer og de heraf følgende om- og udflytninger.*

7) *Valg af 3 medlemmer til jernbanerådet (i stedet for Ulla Kjærsgaard, Ejnar Hovgaard Christiansen og Jørgen Frederiksen).*

Mødet hævet kl. 15.08.

61. møde.

Torsdag den 13. februar kl. 13.

Formanden: Det er meddelt mig, at *Jens Peter Jensen* (Sorø amt) ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat), m. fl. lovforslag. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Jens Peter Jensen* (Sorø amt) har vedkommende gruppe udpeget *Per Federspiel*, som herefter er valgt.

Med skrivelse af 12. d.m. har formanden for statens bygningsfredningsfond under henvisning til § 17, stk. 2, i lov nr. 195 af 8. juni 1966 om bygningsfredning fremsendt beretning om statens bygningsfredningsfonds virksomhed i 1966-67 og 1967-68 med regnskab for samme periode.

Fra faglige og andre sammenslutninger samt fra private personer er modtaget en række henvendelser vedrørende udenrigspolitiske emner, om problemer i forbindelse med naturfredninger og vejanlæg, om sociale og sundhedsmæssige spørgsmål m. m. Henvendelserne er fremlagt til gennemsyn for medlemmerne i læseværelset.

Medlem af folketinget Skovmand har meddelt mig, at han ønsker til boligministeren at stille følgende spørgsmål:

„Agter ministeren at stille krav om ændring af Københavns kommunes kloaksystemer, så man i hvert fald ved nybyggeri kan muliggøre en effektiv biologisk rensning?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om konkurs m. v. (Konkursordenen).

(Lovforslaget (nr. 142) findes i tillæg A. sp. 3003, fremsættelsen i tidenden sp. 2594).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om fortrinsret i tilfælde af konkurs m. v.

(Lovforslaget (nr. 143) findes i tillæg A. sp. 2849, fremsættelsen i tidenden sp. 2594).

Lovforslagene sattes til forhandling.

K. Axel Nielsen: Skal man karakterisere lovforslagene kort, må man sige, at de ganske enkelt går ud på at forbedre lønkravs chance for dækning i konkursboer, og måden, det gøres på, er den, at man lader statens fortrinsret for skatter og afgifter træde tilbage for lønkrav.

Princippet i denne ændring kan jeg tiltræde. Enkelthederne kan vi tale om. Disse enkeltheder er ikke uden principiell betydning. Som eksempler kan nævnes: for hvor lang tid tilbage fra konkursen gælder lønkravets privilegium? Forslaget siger 6 måneder, mens det udvalg, der arbejder med konkursloven, i delbetænkningen siger 3 måneder. Jeg har mest sympati for lovforslaget, hvis jeg skal vælge mellem de to forslag. Endvidere: skal det være indtjeningstiden eller forfaldstiden, der er afgørende for den privilegerede fordrings opgørelse? Lovforslaget siger forfaldstid, hvad jeg finder er rigtigt.

Lovforslaget opretholder fortrinsretten for leverandører af afgiftsbelagte varer til efter lønkrav m. v., men forud for anden gæld, at få dækning af udlagte afgiftsbeløb eller afgiftsbeløb, for hvilke leverandøren hæfter